USTRAJNOST U TRAŽENJU ZNANJA – DR. ZIJAD LJAKIĆ

Video predavanje: https://www.youtube.com/watch?v=15kUxwN52xE

Transkript predavanja:

Ustrajnost u traženju znanja, misli se o temi traženju šerijatskog znanja. Ova tema bi se mogla rezimirati u one riječi koje je naveo imam Muslim u svome sahihu nakon što je naveo nekoliko rivajeta jednog – istog hadisa gdje se očito napatio dok je sakupio sve te rivajete koji nemaju veze sa traženjem znanja, i onda na kraju tih rivajeta navodi riječi od Jahja Ibn Ebi Kesira koji kaže: „Ne može se postići znanje sa odmaranjem tijela." Drugim riječima, znanje se postiže sa trudom, zalaganjem, znojem. A to ima direktne veze sa ovom temom ustrajnosti traženja znanja, odnosno učenja vjere – propisa vjere. A to nije zasnovano na nadama, na željama, na žudnjama, čežnjama, na ukrašavanju, uljepšavanju, uobličavanju i slično. Nego u istinskom trudu, znoju, provođenju mnogo vremena da bi se postepeno dio po dio, da bi osoba izgradila kod sebe tokom određenog vremenskog perioda osnove – temelje razumijevanja vjere na kojima može da gradi one ogranke poimanja ostalih stvari. Rezime dersa je ovo, onaj ko hoće da stekne znanje mora se potruditi i oznojiti. A to se odnosi i na sve druge sfere ljudskog života. Bilo šta čovjek što hoće da stekne, da nauči, čak obični zanat ili neku običnu specijalnost u bilo kojoj oblasti, mora se potruditi, mora se oznojiti. To zahtijeva od njega odricanja od dunjaluka, od porodice, od sredine, podnošenja nerazumijevanja, ezijeta od najmilijih, najdražih, od roditelja od ukućana, a sve sa namjerom da čovjek dođe do cilja. Cilj je naravno plemenit, a to je da osoba stekne, da nauči ono što je došlo u Kur'anu i sunnetu. To je krupan cilj, velika stvar, ogromna stvar. A potreba ljudi za znanjem koje je zasnovano na izvorima šerijata je veća od potrebe za hranom i pićem. Pogotovo u ovim vremenima koji se bliže sudnjem danu. Pošto je nagovješteno da će se proširiti džehl, i čak među onima koji ispoljavaju vjeru i žive po vjeri. I među njima je raširen veliki džehl, veliko nerazumijevanje, veliko sudaranje. Sudar razumijevanja tema, ideja, do te mjere da se na to može odnositi dio hadisa u kojem su nazvani ljudi koji se istaknu u tim vremenima, kada se raširi dežhl, „ruvejbida." Ruvejbida su oni koji ne posjeduju pravo istinsko šerijatsko znanje, ali nose odore zvanja učenih ljudi i govore u ime vjere, u ime Allaha. Vremena kada svako priča o vjeri, svako tumači vjeru. To se odnosi i na javno mnijenje, novine, medije, na tzv. „mutealimin" – oni koji su stekli obrazovanje, koji imaju informacije, barataju historijom i propisima kao informacijama. Međutim, to nije istinsko pravo znanje. I velika je razlika između ovih „mutealimina" i alima. O tome je napisao Bekr Ebu Zejd rahimehullah jednu divnu knjižicu koja govori o tom problemu savremenog govora o islamu – tumačenje vjere koje se zove „tealum." A to je ustvari prikazivanje vanjštinom da osoba ima znanje, da posjeduje poimanje znanja, a u suštini to nije to nego odatle dolaze raznorazni problemi, šubhe i nejasnoće. Bliže bi bilo da se to nazove znanje o šubhama nego istinsko pravo znanje.

Govor o ovoj temi bi se mogao rezimirati iz onog što mi detaljnije obrađujemo komentar knjige „Ukras taliba" autora Bekr Ebu Zejda, sa komentarom šejha Ibn Usejmina. U knjizi su spomenute divne stvari, teme sve bitnija i bolja jedna od druge. Rezime toga bi bio govor o ovoj temi a to je ustrajnost na traženju znanja. Da bi neko bio na nečemu ustrajan mora biti jak i snažan, čvrst, odnosno mora biti muško na ovom putu. Vraćajući se na riječi koje se pripisuju imamu Zuhriju ili u nekim predajama se

pripisuju Aliji radijallahu anhu. U osnovi navodi Ibn Abdul-Ber da su to riječi Zuhrija, a to je: „Znanje je muškog roda...“ Ovo znači da znanje ustvari može steći i nositi ko se okiti muškim osobinama. Za znanje treba muškosti. A šta je muškost? Ne grubost, neotesanost i snaga koja ne zna gdje udara i šta radi, nego ustrajnost, izdržljivost, racionalnost, upornost, prisebnost. Sa takvim osobinama da se ide prema cilju i dođe do cilja. Za stjecanje znanja treba muškosti. To se ne može postići sa ženskim osobinama kao što su nestalnost, prevrtljivost, nesređenost, promjenjivost, nježnost – emocije suprotno od razuma i racionalnosti. S tim se ne može steći znanje. A ovo je boljka mnogih muslimana danas, da su nestalni na ovom putu. Danas jedno sutra drugo, sad ću ovako sad ću onako. Jednu godinu ovo jednu godinu ono. Jednom kod ovog učenog, jednom kod onog učenog. Prošeta se kroz sve moguće sekte – mezhebe itd. Ne što traži znanje nego zbog svog džehla – neznanja, gdje se ustvari pokazuje njegova nestalnost. Da upotpunimo izreku: „Znanje je muškog roda, znanje vole muškarčine od muškaraca...“ (oni posjeduju muškost među muškarcima. Što znači da među muškarcima ima onih koji nisu muškarci u smislu upornosti, izdržljivosti, čvrstine, da vlada sa njim razum a ne emocije.)... „ A mrze, preziru, ne podnose i ne mogu izdržati taj put ženskonje od muškaraca.“ Oni ne mogu, nemaju oni sabura – strpljivosti. Gdje će oni sjediti na koljenima, dolaziti na predavanja godinama, slušati – oboriti svoj nos i svoju glavu radi znanja. Ne može on to podnijeti, on hoće nešto brzo, fast-ilm ili brzo znanje koje se na dva-tri dersa, kursa uzme i idemo dalje. Još ako se tome doda da su inteligenti, onda to bude veliki belaj jer misli da može sve uzeti iz knjiga. Još nauči arapski jezik, završio je on sa ulemom i sa traženjem znanja. I normalno onda dolaze belaji i musibeti od njega, jer na pogrešan način traži znanje.

Mnoge žene znaju nekad imati muške osobine, a mnogi muškarci imaju ženske osobine. Ovo navodim iz razloga što ima direktne veze sa ovom temom, jer govorimo o izdržljivosti – upornosti. A naravno da bi sebe podsticali da trebamo biti uporni na putu traženja znanja, učenja vjere, koja se može učiti na ovaj ili onaj način, iz ovog ili onog izvora, od ove ili one osobe pojedinca isl. mi moramo znati temeljnu stvar a to je na čemu biti ustrajan? Ako je osoba ustrajna na pogrešnom on se vrti u krug, ne može doći do cilja. Ovo je slična tema „ustrajnost u vjeri.“ Previđa se jedna krupna stvar a to je ustrajnost na kojoj vjeri? Osoba prvo mora doći na ispravno poimanje i praktikovanje vjere pa da onda bude ustrajna na tome. *Besmisleno je pričati o ustrajnosti vjere osobe koja je na dalaletu*. Ustrajnost sufije na vjeri, ustrajnost novotara na vjeri, to je smiješno. Ustrajnost tradicionalca na vjeri, ono gdje je pomiješao i Islam i neislam i džahilijet itd. Kod njih se ne može govoriti o ustrajnosti. Kod njih treba govoriti o popravljanju poimanja, odnosno učenja vjere da se popravi njegovo stanje. Nema tu ustrajnosti, ne smije ustrajavati na tome. On treba promijeniti stanje. Tako isto i traženje znanja. Da bi osoba bila ustrajna u traženju znanja mora *prvo znati kako se traži znanje, na koji način*. A onda na tome da bude ustrajna. Ako osoba na pogrešan način traži znanje u osnovi, ona može biti ustrajna čitav život, tri života da mu dadneš neće doći do cilja. Može biti belaj samo i sebi i drugima.

Znači, *ustrajnost mora biti na ispravnom traženju šerijatskog znanja.* A to je kako se traži šerijatsko znanje. Ovo je vrlo bitna stvar. Da bi bio ustrajan na nečemu moraš znati kako da to radiš. Da bi ustrajavao na tome godinu, dvije, tri, deset ili petnaest itd, da bi ustrajavao na tome i da bi došao do cilja, da bi sazrio na tome i da više ne budeš prevrtljiv. Da te ne kose musibeti, belaji, promjene stanja – promjene ljudi tvojih bliskih, najbližih koji su bili na tvom stepenu, na tvom uvjerenju. Jer ljude to kosi, ljude to mijenja. Ljudi svojim karakterima su promjenjiv faktor i to je vrlo opasna i nezgodna stvar. Ljudi

ne računaju na tu stvar. Ko bi od nas mogao pomisliti da neko željan znanja iz našeg kraja ode da traži šerijatsko znanje u arapski svijet – bilo koju zemlju gdje ima znanja, i onda kad se vrati on se promjeni, bude gori, bude belaj za Islam i za davu na ovim mjestima. Promjeni se negativno i onda se mora vidjeti kako se to desilo, otkud to? On bi trebao da se vrati da se mi od njeg okoristimo, da okoristi sebe, svoju porodicu i narod kome se vratio. Međutim, on se vrati i totalno se promjenio. Bolji je bio prije nego što je otišao. Ovo je velik – krupan problem. Blaže je reći otišao radi diplome, vratio se zaposlio se, živi itd. To je priča za sebe. On je ostvario što je htio. Ali onaj ko je otišao da traži znanje da bi ga primjenio na sebi, porodici, i raširio u sredini gdje se vratio, očekujemo od njeg da bude bolji i da mijenja na bolje sebe i sredinu u koju se vratio. Naravno, ovdje je i prirodna selekcija da se od stotinu ljudi vrati njih deset. Uvijek bude polovina koji ne uspiju. U svakoj stvari je tako.

Znači, da bi bili ustrajni moramo znati na čemu da budemo ustrajni. Ja ovo stalno ponavljam i uporan sam u tome jer je to vrlo bitna stvar. Vrijeme je da braća kod nas koja hoće da traže znanje shvate da je to problem. I da ako ga ne riješe u svom traženju znanja mi ćemo moći generalno ovako godinama, trideset-četrdeset i sto godina imati tu neku sahvu koja se vrti u mjestu, koja se mijenja, gdje su ljudi promjenljivi, nestalni u poimanju vjere i mes'ela pojedinačno. Gdje se mijenaju. Kako ti on isprica, ubijedi te ti kažeš pa jeste tako je. Dođe drugi drugačije priča kontra od onog, kažeš jest i on je upravu, jest tako je hajmo sad za njim. I tako u krug se vrtimo. Zašto? Zato što ne izgrađujemo razumijevanje šerijatskih mes'ela na temeljima, na osnovama, gdje nema veze sa učenima. Koji god učeni da dođe, kakva god fitna da nastane mi znamo na šta se vraćamo i odakle znanje crpimo. A to je ustvari ono kako se traži šerijatsko znanje, na koji način.

Mi smo ovo obrađivali u knjizi „ukras taliba“ od Bekr Ebu Zejda, baš pod tim naslovom. Gdje je rezime govora o toj temi dvije stvari:

1.) Šerijatsko znanje se uzima iz svake oblasti *uzimanjem – učenjem tzv. metnova.* To su skraćeni, osnovni naučni šerijatski tekstovi koji pojašnjavaju određenu oblast, i oni imaju svoje stepene. I to se prvo izučava, i to je temelj na kojem se izgrađuje ostalo znanje. Ko preskoči taj put traženja znanja on može godinama učiti, ide od ovog do onog dersa, seminara do seminara, od šejha – daije, od ovog od onog i da na kraju ne razumije šta je vjera. Da je njemu nakon deset godina isto što priča neki hodža koji nema znanja kao neko ko zaista ima šerijatskog znanja i koji je sazrio u šerijatskom znanju. On ne može napraviti razliku između dobrog vaiza i između učenog čovjeka. A to je krupan belaj, to je nevjerovatna stvar. I nije stvar u ljudima nego je stvar u poimanju nekih šerijatskih temelja i osnova. Bekr Ebu Zejd kaže, skoro da su učenjaci složni oko toga da se tako (na takav način) traži šerijatsko znanje. Dakle, iz svake šerijatske oblasti ima određena osnovna knjiga u kojoj su osnove znanja. Koje se uče napamet, izučavaju, komentarišu. I to kad se nauči onda ideš na sljedeći stepen.

2.) Druga stvar je da se šerijatsko znanje uzima sa *usta učenjaka – uleme, od učenih ljudi, ne iz knjiga*. Iako je šerijatsko znanje od trećeg, četvrtog, petog stoljeća sačuvano u knjigama uglavnom. Ali *ključ tog znanja su učeni ljudi,* tamo gdje ih ima i ako ih ima.

Znači, to su dva vrlo bitna faktora. Da se šerijatsko znanje traži preko metnova, da se oni izučavaju, i da se šerijatsko znanje traži, uči od uleme, od učenih ljudi. Zaista učenih ljudi koji su sazrili na tom putu, koji

imaju znanja i koji su eksperti – stručnjaci. Koji su prešli te stvari. Oni su učili od učenih ljudi, i to mnogih učenih ljudi i onda kada donosi, prenese nije to isto kao vratiti se na knjigu i čitati komentar. Kaže, šta će mi učen, šta će mi ders imaju komentari prevedeno sve, sve ja to čitam. Nije to isto. Ko je slušao predavanja i komentar knjige „ukrasi talibul-ilma" zna detaljnije o ovim stvarima.

Da bi neko ustrajavao na traženju znanja mora ustrajavat na ispravnom i da bi došao do cilja. A svakome je cilj da dođe do određenog znanja po kojem bi mogli živjeti. Ovo nema veze sa institucijom, nema veze sa određenim udruženjem. Ovo ima veze sa mojim i tvojim životom i islamom. Islam je došao da učini ljude onima koji obožavaju Allaha i to je najbitnija stvar. To je cilj i misija islama, da se kloniš širka i da se uspostavi tevhid. I to je najveća stvar kojoj treba da teže i daije i učeni, a naravno to sve ima svoje ogranke. Da bi se došlo do tog cilja, a to je bio sunnet i praksa ovog ummeta da se znanje uzima od uleme. Poslanik sallallahu alejhi ve sellem uzimao znanje, prenošeno preko meleka Džibrila i Kur'an i hadis. Ashabi su uzimali od Poslanika sallallahu alejhi ve sellem, lično sa njim sjedili, čuli i slušali, on ih odgajao na tome. Tabiini od ashaba, tabi-tabiini od tabiina. I tako redom generacije prenose znanje od učenih sa usta na uši, sjedenjem na dersovima.

Ovakvo traženje znanja preko metnova i od uleme, ono može potrajati i traži vremena i to je ta ustrajnost. Ovakav put ti može osigurati da ćeš ti za godinu, dvije, tri ili deset steći nešto znanja. I ono što si naučio znaš iz koje knjige i koji alim je tu knjigu pisao i kad nešto pričaš s nekim u vjeri, kažeš, ima u toj knjizi čuo sam od tog i tog šejha. I to je znanje. A ovi dersovi tergiba i terhiba, tzv. huškački, dersovi podsticanja na dobra djela i odvraćanja od loših djela, koji su potrebni s vremena na vrijeme kao sol u hrani oni nam trebaju, ali na njima se ne izgrađuje znanje. To da čitamo knjige, islamske časopise, da mi izučavamo iz svoje znatiželje, da imamo historijskih informacija iz sire, iz ovog i onog, to je potrebno. To je normalno, i to je za očekivati. Da imamo svoju biblioteku – mektebu, kutubhanu u kojoj imamo knjige i izučavamo. Imamo neki sistem rada izučavanja vjere itd. Međutim, to nije znanje. Preko interneta slušamo predavanja, pratimo, tekstove objavljujemo ovu – onu fetvu, u redu. Ali, to nije znanje. Znanje se stječe na ovaj način koji smo rekli. Ko ovim putem krene za očekivati je da će za određeni period doći do cilja. A onaj ko nije išao ovim putem može završiti i fakultet ovaj ili onaj, može završiti i magistrat i doktorat i raditi u instituciji i upirati se prstom u njeg, ali on je nepouzdan po pitanju vjere. Bolje da ga ne pitaš jer njegovo znanje je nesigurno. Izuzeci tu mogu biti ali izuzeci nisu pravilo. Ovo ne govorim zato što sam ja umislio sebi, izmislio, ovo je ono što su učenjaci govorili kako se traži znanje da bi došao do cilja.

Konkretnije rečeno, ko od nas hoće da traži znanje na čemu treba ustrajavat? Krenimo redom, recimo traži znanje iz Kur'ana. Prvo, raditi i ići ondje gdje se predaje i komentariše „Mukkadima" od Ibn tejmijje rahimehullah, koja govori o tefsiru kako se izučava tefsir i kako da se razumije Kur'an. Prvo se pređe ta knjiga. Nakon toga se ide na neki od poznatih tefsira Ibn Kesira, Begavija ili Dželalejna itd. Ko hoće iz hadisa da izučava mora ići... Znači, to je praksa današnjeg učenja i stjecanja ozbiljnog znanja, nema veze sa školom direktno sa fakultetima. Iz hadisa prvo je da se pređe „40 Nevevijevih hadisa" odnosno 8 od Ibn Redžeba, pa to je 50 hadisa na kojima je vjera zasnovana. Nakon toga da obrađuje „Umdetul – ahkam, pa onda „Bulugul – Meram. Ili ako hoće još više nakon toga „Munteka" od Medžuddina, djeda od Ibn Tejmijje. To su knjige koje se obrađuju i u njima je ogromno znanje. To je suština znanja. Ko to pređe – nauči, on ima argumente šerijata. Jer tu su šerijatski argumenti vjere. Ovi ostali hadisi iz sire, ahlaka

itd., jesu oni bitni, lijepo ih je znati, ali to ti ne mijenja propis halala i harama. Nama što je najbitnija stvar za poznavati je da znamo šta nam je naređeno a šta nam je zabranjeno. To je osnova u vjeri u fikhu.

A što se tiče akide, poznate su knjige koje se izučavaju. Počev od „Tri načela“ od Muhammeda Ibn Abdul-vehaba, nakon toga „Kitabu – tevhid“, to je jako bitna knjiga za razumijevanje tevhida i širka. Treća knjiga je „Vasitijska akida“ i četvrta „Tahavijska akida.“ Tim putem se izučava akida. Ko te knjige pređe i zaista ih presluša, iščita, nauči iz njih određene stvari ili ih sve nauči napamet on je za određeno vrijeme učena osoba. Ovo nije preuveličavanje, ovo je suština ovo je hakk! Uz to ako je osoba načitana, čita puno literature, a izgrađena na ovim osnovama, ta osoba će za dogledno vrijeme imati znanje. Znanje koje je prvenstveno potrebno njemu lično da on ne luta s vremena na vrijeme, sad u ovu skupinu, ovu stranu, sad pretjerao pa popustio, ovako – onako. Da bi bio čvrst u vjeri to je način, to je put traženja znanja iz svih oblasti šerijatskog znanja. Možda su neke od ovih oblasti nama teže sad da ih obrađujemo, s vremenom će doći da se i to mora obrađivati. Ovo je način kako se traži znanje. Preko ovih metnova od učenih ljudi, zaista učenih ljudi koji su stekli znanje kod uleme i završili određena zvanja. Ne mora da ima diplomu, ali da je bio kod uleme da je stekao i da je poznat po znanju i da je pouzdan u tom znanju.

Dakle, onaj ko tako traži znanje i ustrajava na tome za njega je očekivati da će vremenom inšallah u najmanju ruku steći određeno znanje. A vremenom ako bi ustrajavao na tome godinama, može zaista steći određeno znanje i postati učen, daija itd. A onaj ko ne traži znanje na ovaj način, može godinama, može završiti koju hoće islamsku školu, fakultet... Vi dobro znate na našim ovim islamskim univerzitetima koliko ljudi završi fakultete, akademije itd. Ko je među njima učen? Daj nabrojite na prste ko je učen? Zato što se tu ne stječe znanje, ne može steći znanje, ne ide se ovim putem. To jesu institucije od njih ima koristi i treba tako, to je savremeni način obrazovanja, poveća informacije. Međutim, gdje takvi drže predavanja? Ne samo oni, njihovi profesori gdje drže predavanja? Ko je od njihovih profesora učen? Zaista učen, da ima znanja. Kad neku fetvu objavi objavi da kažeš jest to je to. Ima argumente, dokaze, vraća se na ispravne knjige itd. Ni toga nemamo, od njihovih predavača. Ovo nije stvar omalovažavanja ovo govorimo da se spustimo na zemlju. Da znamo o čemu govorimo. Neko može reći ja se ne slažem sa tim, ja sam čuo od ovog itd. Čuj ti od koga hoćeš, ali možeš provesti godine u traženju znanja ovako – ono kod nas, s dersa na ders, čovjek se trudi zapisuje, nešto stječe, ali na pogrešnom je putu. Ne ide tako. Ogromno vrijeme utrošiš, trud i znoj, a rezultat toga – plod toga je nešto jako mizerno i nepouzdano, nije sigurno. Kad te neko pita možeš reći jedino, čuo sam tamo od ovog da je tamo rekao na tom mjestu itd. To nije znanje.

Kad govorimo o ustrajnosti u traženju znanja put bi bio, da se traži znanje od učenih ljudi, da se prisustvuje njihovim predavanjima, a prva stvar je preko šerijatskih metnova koje smo spomenuli. Ovom treba dodati to da bi osoba bila ozbiljna u traženju znanja ona mora sebi urediti svoj život da traži – stječe znanje. A to bi svaki musliman trebao da ima. Da ima neki tzv. vird. Vird znači neki dio, udio koji ima veze sa zikrom, veličanjem Allaha, učenjem Kur'ana, čitanjem literature ili našim jezikom rečeno traženja znanja. Moraš imati dnevno vrijeme kad ti izučavaš – tražiš znanje. Nezamislivo je da ti prođe dan (to su iznimne situacije) da ti nisi nešto novo stekao, pročitao, rezimirao, utvrdio ili nisi ponovio.

Znači, tvoj dan bi trebao izgledati ovako: da nešto novo naučiš napamet (ajet/dva isl.), učiš hadise napamet, svaki dan obnavljaš ono što si prije načio napamet. Moraš imati kijamu-lejl. Ne možeš biti

ozbiljan talibul-ilm da nemaš noćni namaz. Kijamu-lejl je prva stvar koja je došla Poslaniku sallallahu alejhi ve sellem kada je počeo sa dawom. Pa mu naređeno da trećinu noći provodi na namazu. Što? Zato da bi ga učinilo jakim – čvrstim. Da bi mogao podnijeti ovaj teret, da bi mogao izdržati. Onaj ko ustane radi Allaha noću da klanja da ga niko ne vidi i ne zna za to, to je ono što mu daje noć i snagu da ustraje na ovom putu. Noćni namaz mu ojača iman. Preispita svoj život, svoje greške, popravi svoje stanje. Mora imati svoj ibadet, svoj zikr, svoju nafilu – noćni namaz. Dnevno, talibul-ilm mora imati knjige koje iščitava, raspored gdje to prati. Bitna stvar je da se ne treba preopterećivati. Bitno je da dugo ustrajava na tome i da dođe do cilja.

Napraviš sebi raspored, od metnova koje slušaš i izučavaš, od učenih koje slušaš. A onda od hifza, od ponavljanja, od ibadeta, od dobrih djela druge prirode. Ništa ne smiješ omalovažavati, od dobročinstva prema roditeljima, udjeljivanja sadake, lijepog ophođenja prema ljudima, itd. To je ono što ti daje snagu. A najbitnija stvar ovdje je ono što ti odrediš sebi kao dnevne zapovjesti da radiš svaki dan i ustrajavaš na tome, i nema da odustaješ od toga. Sebi daješ pluseve kad odradiš zacrtano i na taj način sebe pratiš. Ako vidiš da si se opteretio promijeniš malo raspored, pa nađeš neku sredinu. Uskladiš sa svojim životom. Nek si ti student, nek ti radiš u firmi ili ne radiš, svejedno. Kakva god da ti je životna okolnost ti možeš sebe podrediti da sebi napraviš dnevni raspored. A na kraju mjeseca možeš rezimirati šta si uradio. Vjerujte nakon mjesec-dva, šest mjeseci ili godinu dana koliko se na ovaj način može naučiti, steći, obnoviti, utvrditi znanja, to znaju oni koji su probali takav način.

I onaj ko tako pristupa i tako traži šerijatsko znanje on će doći do cilja. Mimo toga, uglavnom je ulaganje ogromnog truda, znoja, materijalnog i vremenskog ulaganja na ovom putu sa jakom željom i ljubavlju da se dođe do cilja, ali ne dođe se do cilja. Talibul-ilm mora imati u svom privatnom životu raspored šta uči, šta radi, kako izučava. Mora se urediti život po rasporedu. Nema ozbiljnosti u traženju znanja bez vojničkog rada. Shvatite ovo ozbiljno. Ne mislim ovdje bukvalno vojni red – logor isl., nego se misli da moraš sebi odrediti raspored. Ti ujutro kad ustaneš ti moraš ponoviti stranicu Kur'ana i naučiti nove pola stranice. Bez toga nema ići dalje. Ako nisi ujutro, onda u podne, ikindiju ili na akšam. To moraš uraditi. Znači, sebi odrediš i držiš se toga ko u vojsci. Nema popuštanja. Vrlo je bitna stvar svaki dan po malo. Onaj ko hoće za mjesec dana, pa navali sve odjedanput posveti se tome, obično takvi idu par mjeseci ovisno koliko imaju snage. A onda ili ga zaokupi nešto u životu i nikad se više ne vrati ili se preoptereti i kaže ne ide ovo, ne može ovako i ostavi. Ne smije se preopteretiti, mora prilagoditi svome životu.

Ne može nas niko ubijediti da mi ne možemo u toku dana izdvojiti sahat ili dva sahata za traženje znanja na ovaj način. Sam da se osamiš u sobi, ili da usput dok si u autu pa voziš auto na putu do škole i vraćaš se, nosiš knjižicu zapisuješ ponavljaš. Tako smo mi tražili šerijatsko znanje, tako su nas učili da radimo, tako se utvrđuje šerijatsko znanje. Nosiš knjižicu zapisano ponavljaš. Čekaš u redu u bolnici ili na drugom mjestu, vozaš arape, ovog-onog, pred tobom je knjižica i ponavljaš. Koristiš vrijeme, umjesto da razgledaš tamo-ovamo, ili nešto bezveze radiš, uzmi ponavljaj znanje! I to te drži čvrstim i jakim i to je put da stekneš to znanje. Ovako stjecanje znanja ostavi traga i osoba se nahrani pravim istinskim znanjem, gdje onda ta osoba nešto zna. Onda njemu nije sramota reći ja sam čuo od ovog, učen tako rekao, poznata učena osoba tako rekla. Možeš se ti ne slagati sa njim ali ne možeš reći da nije učena. Ili iz te i te poznate ispravne knjige. To je snaga, to je moć u tvojoj vjeri i razumijevanju vjere. A ne huškački ovi tergib i terhib dersovi.

Nema vjere koja nije izgrađena na ajetima, hadisima na čemu su zasnovani propisi. Sramota je da živimo godinama kao džahili a da ne znamo ajete i hadise koji govore o tome. Zbog džehla, nećemo da sjedemo, nećemo da pročitamo i nemamo vremena da iščitavamo. Nedostaje nam jaka i velika ambicija da se posvetimo istinskom pravom traženju znanja. Koristi svoje vrijeme šta god da radiš, gdje god da se nalaziš, gdje god možeš. Talibul-ilm ne može biti od onih koji ubijaju vrijeme, on mora biti od onih koji shvataju ozbiljnost vremena. Kao što se spominje za Hatiba Bagdadija, mnogi koji su ga vidjeli kažu, nisam ga vidio a da u svojoj ruci nije imao knjigu da čita. Nema bezvenih sijela, nema bezveznih priča. Sijela koja su onako radi reda, suvišna, obično se pretvore u gibet, nemimet, i umjesto korisnih stvari pretvore se u haram ako nisu zasnovana na nekom konkretnom dobrom djelu. Također, imam Zehebi kaže o Abdulvehabu Ibn Eminu da je njegovo čitavo vrijeme bilo ispunjeno iščitavanjem knjiga, ibadetom, zikrom itd. Svako slobodno vrijeme posvetiti ili ibadetu ili ponavljanju mes'ele ili učenju i čitanju. Tako talib-ilm mora da provodi svoje vrijeme. Nema on vremena za praćenje nekakvih dunjalučkih događaja, revolucija, ovog-onog. Toga je bilo toga će biti. Osim nekih krupnih stvari koje se dese u ummetu svakih tri, četiri, pet ili sedam dana da se pogledaju te stvari. Ali da on stalno prati to kao da nema pametnijeg provođenja vremena. Kao da se on ne boji sa čime će doći na Sudnji dan, ima viška dobrih djela.

Kao da nam fali nekih podsticaja, treba neko da nam nađe neki ključ u srcu da se posvetimo traženju znanja. A to se može desiti. Ne mora značiti da neko kaže ja sam ostario sad, da imam 20 – 25 godina ja bih se posvetio tome. Nije tačno. Pa Poslanik sallallahu alejhi ve sellem kad je počela objava imao 40 godina. Ashabi koji su pomogli vjeru su imali otprilike 40 godina. 35-40-45-50 godina. Svi su tada učili vjeru, izučavali i dostavili nama vjeru. Oni su dostavili ovu vjeru koju mi danas živimo. A bili su u godinama starijim nego što su mnogi od nas. Nemamo u tome izgovora. Ali kao da nam fali nešto da nas dirne u srce da nas podstakne da se uozbiljimo. Kao što je falilo Ibn Hazmu koji je jednom ustao poslije farza ikindije namaza i klanjao tehijjetul-mesdžid. I došao mu čovjek i rekao zar ti ne znaš da je ovo zabranjeno vrijeme klanjanja nafile. I on prekinuo, nije znao, čudno mu bilo. Sljedeći put ušao u mesdžid i poslije ikindije farz namaza sjeo odmah. Dolazi mu drugi čovjek i kaže što ne klanjaš tehijjetul-mesdžid? Kaže, ovo su namazi sa povodom (bio šafijskog mezheba) klanja se sad dva rekata, smiješ klanjati. Ibn Hazmu nije jasno kako to, ovaj kaže može. A ljudi koji su njega savjetovali su ljudi od vjere. To je njemu bio podsticaj, ono što ga je podstaklo da nauči. Pa je naučio tu mes'elu a bio već u godinama. Počeo od te mes'ele. On je bio ministar u svojoj državi, posvetio se znanju a bio inteligentan – pametan. Pa je postao ono što je postao od mudžahida u ovom ummetu. Tako su mnogi učenjaci, znači, falilo je nešto da ih podstakne. Vjerovatno, i mnogi od nas imamo stanja da nam se ovako nešto dešava. A u kakvim okolnostima živimo ne bi trebalo nešto plaho da nas podstiče da dođemo u ovo stanje.

Da rezimiramo, da bi neko bio ustrajan u traženju znanja mora prvo biti ustrajan na onom ispravnom. Znači, ispravan način traženja znanja pa onda da ustrajavaš na tome. Ko je u ovom pitanju pogriješio, ne razumije ovu stvar, nek se vrati na predavanja koja govore o tome kako se traži šerijatsko znanje. Kako je to ulema, učenjaci kroz historiju ummeta pojasnili. I onda, kad to nauči i počne tim putem onda da ustrajava na tome. Mimo toga, decenijama može tražiti znanje, niti je sebe okoristio niti svoju porodicu niti one oko sebe. Čak često mnogi koji traže znanje, ustvari, ne traže znanje nego traže – izučavaju

šubhe (sumnje) koje nanesu sebi i svojoj sredini i poslije moraju da se liječe. Da liječe te svoje nejasnoće u vjeri koje je na pogrešan način sticao.